

STOSUNKI TRANSATLANTYCKIE: STANY ZJEDNOCZONE I KANADA

Unia Europejska, Stany Zjednoczone i Kanada podzielają wartości demokracji, praw człowieka, praworządności, wolności gospodarczych i politycznych oraz mają wspólne interesy w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Ścisła współpraca i strategiczne stosunki ze Stanami Zjednoczonymi i Kanadą pozostają dla UE priorytetem.

STOSUNKI W RAMACH POLITYKI ZAGRANICZNEJ UE-USA

Ścisła współpraca i strategiczne stosunki między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi a Stanami Zjednoczonymi opierają się na wspólnej historii i wspólnych demokratycznych wartościach. Mają one kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa i dobrobytu obu partnerów. UE i USA blisko ze sobą współpracują w polityce zagranicznej i na wielu obszarach geograficznych. Współpraca ta obejmuje walkę z terroryzmem, bezpieczeństwo, energetykę, Rosję, Ukrainę i Bałkany Zachodnie.

Wraz ze zmianą administracji w Stanach Zjednoczonych 20 stycznia 2021 r. pojawia się okazja do omówienia i zdefiniowania bliższego partnerstwa transatlantyckiego. Znacznie ożywi to współpracę na forach wielostronnych i pomoże sprostać obecnym wyzwaniom i kryzysom w polityce zagranicznej oraz w dziedzinie bezpieczeństwa. W szczególności dotyczy to światowej pandemii, recesji gospodarczej, zmiany klimatu, barier w handlu, coraz większej roli Chin, transformacji cyfrowej i rosnącej konkurencji technologicznej, a także obrony demokracji i praw człowieka.

STOSUNKI POLITYCZNE UE-USA W RAMACH TRANSATLANTYCKIEGO DIALOGU USTAWODAWCÓW (TLD)

Stosunki polityczne pomiędzy Parlamentem a Kongresem USA nawiązano w 1972 r. Zostały one rozszerzone oraz zinstytucjonalizowane dzięki ustanowieniu Transatlantyckiego Dialogu Ustawodawców (TLD). Na międzyparlamentarnych posiedzeniach odbywających się dwa razy w roku na przemian w USA i Europie w ramach TLD spotykają się zarówno posłowie do Parlamentu Europejskiego, jak i kongresmeni z Izby Reprezentantów USA. TLD jest postrzegane po obu stronach Atlantyku jako właściwe forum konstruktywnej i pozytywnej współpracy. Ustawodawcy uczestniczący w posiedzeniach wymieniają poglądy na temat kluczowych kwestii politycznych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, takich jak handel i współpraca gospodarcza, bezpieczeństwo, obronność i ingerencja w wybory. Chociaż poglądy transatlantyckie w wielu

kwestiach pokrywają się, wymiana informacji pomiędzy ustawodawcami wykazała również pewne rozbieżności w zakresie kluczowych kwestii politycznych. Nie należy lekceważyć znaczenia transatlantyckiego dialogu politycznego, w szczególności mając na uwadze władzę sprawowaną przez Kongres USA, na przykład w zakresie uprawnienia do interwencji USA w sytuacji kryzysów światowych oraz kształtowania udziału USA w światowych instytucjach zarządzających. W lutym 2019 r. w Waszyngtonie zorganizowano 83. posiedzenie międzyparlamentarne. Pod koniec spotkania uzgodniono [wspólne oświadczenie](#), w którym podkreślono wolę obu stron do wzmocnienia współpracy w obliczu wspólnych wyzwań. Następne posiedzenie międzyparlamentarne zostanie zaplanowane, gdy tylko pozwoli na to sytuacja zdrowotna na świecie. W sierpniu 2020 r. współprzewodniczący Transatlantyckiego Dialogu Ustawodawców wraz z wiceprzewodniczącymi Delegacji PE do spraw stosunków ze Stanami Zjednoczonymi, przewodniczącymi Komisji Spraw Zagranicznych i Handlu Międzynarodowego oraz Delegacji do spraw stosunków z Chińską Republiką Ludową wydali [wspólne oświadczenie](#), w którym podkreślili cztery główne cele współpracy transatlantyckiej: przewyciężenie poważnego kryzysu zdrowotnego; szybkie wyjście z recesji gospodarczej; pokazanie transatlantyckiego przywództwa na arenie międzynarodowej i współpraca z Chinami i Rosją.

STOSUNKI GOSPODARCZE UE-USA

Po zawieszeniu negocjacji w sprawie transatlantyckiego partnerstwa handlowo-inwestycyjnego (TTIP) 14 marca 2019 r. Parlament odrzucił projekt rezolucji zalecającej rozpoczęcie negocjacji handlowych między UE a USA dotyczących zarówno towarów przemysłowych, jak i oceny zgodności. 15 kwietnia 2019 r. Rada przyjęła wytyczne negocjacyjne w celu zniesienia taryf przemysłowych i oceny zgodności. Administracja Donalda Trumpa zupełnie odmiennie od poprzedników podeszła do stosunków handlowych między UE a USA. Postawiła na interesy krajowe i dążenie do ponownego zbilansowania deficytów handlowych względem innych krajów, wywierając nacisk na partnerów za pomocą wysokich taryf celnych na niektóre produkty w celu ochrony amerykańskiego przemysłu i uzyskania szerszego dostępu do rynku w krajach partnerskich.

1 czerwca 2018 r. amerykańskie władze nałożyły na UE cła na przywóz stali i aluminium i zagroziły, że nałożą je także na samochody. Jednocześnie Stany Zjednoczone odeszły od podejścia wielostronnego w WTO, co nadszarpięło stosunki handlowe USA z UE i innymi partnerami. UE złożyła skargę do WTO przeciwko cłom na stal i aluminium i jednocześnie nałożyła cła na produkty amerykańskie, aby przywrócić równowagę handlową między UE i USA. Jednak porozumienie z [21 sierpnia 2020 r.](#) w sprawie obniżenia ceł (tzw. lobster deal) zawarte między przedstawicielem USA a komisarzem UE ds. handlu stanowi krok w kierunku wznowienia współpracy między obiema stronami. Parlament zatwierdził porozumienie [26 listopada](#).

Spór między Airbusem i Boeingiem w sprawie samolotów cywilnych wszedł w ostatnią fazę. Organ Rozstrzygania Sporów WTO stwierdził, że zarówno UE, jak i USA ponoszą winę za dalsze nielegalne subsydiowanie produkcji statków powietrznych. 2 października 2019 r. WTO udzieliła zgody na nałożenie przez USA ceł odwetowych w wysokości maksymalnie 7,5 mld USD (6,8 mld EUR) na towary eksportowe UE.

[13 października 2020 r.](#), w toczącej się jednocześnie sprawie Boeinga, WTO przyznała UE prawo do nałożenia ceł na przywóz z USA o wartości 4 mld USD (3,6 mld EUR). 9 listopada 2020 r. UE nałożyła nowe cła na amerykańskie produkty alkoholowe, statki powietrzne, sery, owoce morza i inne towary w ramach działań odwetowych zatwierdzonych przez WTO.

Komisja Europejska stale informuje USA, że UE jest gotowa do współpracy w sprawie sprawiedliwego i zrównoważonego rozwiązania sytuacji w sektorze lotniczym. W opinii UE wzajemne nakładanie sankcji zaszkodziłoby jedynie przedsiębiorstwom i obywatelom po obu stronach Atlantyku oraz handlowi na skalę globalną i ogółem lotnictwu, które znajduje się w trudnej sytuacji. W lipcu 2019 r. UE przedstawiła USA konkretne propozycje dotyczące nowego systemu subsydiowania produkcji statków powietrznych oraz dalszego postępowania w sprawie zobowiązań wiążących obie strony sporu.

Mimo stosowanej retoryki połączone gospodarki UE i USA stanowią blisko 50% światowego produktu krajowego brutto (PKB) i jedną trzecią światowego handlu.

W 2019 r. Stany Zjednoczone były głównym odbiorcą unijnych towarów, przyjmując 18% całkowitego eksportu towarów UE (w porównaniu do 9,3% w przypadku Chin). USA były drugim najważniejszym partnerem UE w dziedzinie importu, dostarczając 12% towarów importowanych przez UE.

Stosunki między UE a USA w zakresie handlu towarami w latach 2017-2019 (mld EUR)

Rok	Import towarów z USA do UE	Eksport towarów z UE do USA	Bilans UE (towary)
2017	203,3	324,2	+120,9
2018	213,3	351,2	+120,9
2019	232,0	384,4	+152,4

Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Handlu

Stany Zjednoczone są głównym partnerem UE w międzynarodowym handlu usługami. W 2016 r. import usług do USA stanowił 26% całkowitego eksportu UE i 31% importu usług z UE. Stały wzrost eksportu usług z UE do USA zatrzymał się w 2016 r., kiedy to – po pięciu kolejnych latach nadwyżki – bilans handlowy z USA przekształcił się w deficyt. W latach 2015-2017 odnotowano wzrost eksportu usług z UE do USA, a także importu usług z USA. Jednakże spadek unijnego eksportu usług w 2016 r. doprowadził do nadwyżki w wysokości 2,8 mld EUR w handlu usługami między USA a UE, natomiast spadek eksportu usług z USA w 2017 r. doprowadził do nadwyżki w wysokości 12,5 mld EUR w handlu usługami między UE a USA.

Stosunki między UE a USA w zakresie handlu usługami w latach 2016-2018 (mld EUR)

Rok	Import usług z USA do UE	Eksport usług z UE do USA	Bilans UE (usługi)
-----	--------------------------	---------------------------	--------------------

2016	192,5	160,0	-32,5
2017	194,7	172,8	-21,9
2018	196,2	179,4	-16,8

Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Handlu

UE i Stany Zjednoczone są względem siebie największymi inwestorami, ale w latach 2016-2017 pojawiły się pewne przeszkody. Zarówno w 2016, jak i 2017 r. napływ inwestycji USA do UE był ujemny i towarzyszył mu spadek wartości przychodzących BIZ, natomiast przepływy inwestycji UE do USA wzrosły w 2017 r., po tym jak w 2016 r. odnotowano ich niewielki spadek. Doprowadziło to do dalszego umacniania pozytywnego bilansu inwestycyjnego UE, którego wartość w 2018 r. wyniosła 375,4 mld EUR. Można stwierdzić, że dwustronna inwestycja bezpośrednia – która z natury stanowi zobowiązanie długoterminowe – jest siłą napędową stojącą za transatlantyckimi stosunkami handlowymi. Potwierdza to również fakt, że handel pomiędzy spółkami dominującymi a jednostkami powiązаныmi w UE oraz USA stanowi ponad jedną trzecią całkowitego handlu transatlantyckiego. Szacuje się, że spółki UE i USA działające na swoich wzajemnych terytoriach zapewniają pracę ponad 14 mln ludzi.

Wartość dwustronnych inwestycji UE-USA (mld EUR)

Rok	Wartość BIZ USA w UE	Wartość BIZ UE w USA	Bilans
2018	1806,0	2181,4	+375,4

Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Handlu

DIALOG POLITYCZNY UE-KANADA

Kanada jest jednym z najstarszych i najbliższych partnerów UE. Współpraca między UE a Kanadą, oparta na wspólnych wartościach, długiej tradycji i silnych kontaktach międzyludzkich, zacieśniła się w ciągu ostatnich kilku lat.

Stosunki dwustronne nawiązano w latach 50., w dziedzinie gospodarczej, a z czasem przekształciły się one w bliskie partnerstwo strategiczne. UE i Kanada współpracują ze sobą ściśle w kwestii globalnych wyzwań, takich jak środowisko, zmiana klimatu, bezpieczeństwo energetyczne i stabilność w regionie. Są także bliskimi partnerami w G-7 i G-20. Kanada regularnie uczestniczy w [misjach wspólnej unijnej polityki bezpieczeństwa i obrony](#) (w Iraku, Mali, na Ukrainie i terytoriach palestyńskich), a jej przedstawiciele wzięli udział w 20 [unijnych misjach obserwacji wyborów od 2005 r.](#)

[Umowa o partnerstwie strategicznym między UE a Kanadą](#) jest najobszerniejszym porozumieniem politycznym, które zastąpiło [umowę ramową z 1976 r.](#) To kompleksowe porozumienie polityczne mające na celu zacieśnienie [dwustronnej współpracy w kilku dziedzinach polityki zagranicznej i sektorach](#), w tym w dziedzinie pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, zwalczania terroryzmu, zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa morskiego, globalnego ładu, energetyki, transportu, badań i rozwoju, zdrowia, środowiska, zmiany klimatu i Arktyki.

SPA została podpisana przez Kanadę i UE 30 października 2016 r. podczas szczytu UE-Kanada, a w lutym 2017 r. zatwierdził ją Parlament. Duże części umowy są tymczasowo stosowane od 1 kwietnia 2017 r. Umowa o partnerstwie strategicznym wejdzie w całości w życie po [ratyfikacji przez wszystkie państwa członkowskie](#). Dla ułatwienia współpracy utworzono szereg wspólnych instytucji i nawiązano intensywny dialog na szczeblu urzędników służby cywilnej i na szczeblu ministerialnym. Ostatnie [spotkanie przywódców](#) z udziałem premiera Kanady i przewodniczących Rady Europejskiej i Komisji Europejskiej odbyło się wirtualnie 29 października 2020 r.

DIALOG MIĘDZYPARLAMENTARNY

Od ponad 40 lat posłowie do Parlamentu Europejskiego i ich partnerzy z Kanady spotykają się co roku na posiedzeniach międzyparlamentarnych, na przemian w UE i Kanadzie, w celu omówienia wydarzeń politycznych w Kanadzie i UE oraz wymiany poglądów na tematy będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, takie jak handel, zmiana klimatu i migracja. [Delegacja Parlamentu ds. stosunków z Kanadą](#) (w skład której wchodzi posłowie do PE biorący udział w posiedzeniach międzyparlamentarnych) bierze udział w regularnych spotkaniach na przestrzeni całego roku, które mają na celu przygotowanie posiedzeń międzyparlamentarnych. Na bazie umowy na 38. posiedzeniu międzyparlamentarnym przyjęto [wspólne oświadczenie](#), w którym oba parlamenty zobowiązały się przekształcić posiedzenia międzyparlamentarne w nieprzerwany dialog w drodze regularnych dodatkowych posiedzeń i uzgodniono, że dialog uzupełni prace innych organów ustanowionych na mocy umowy o partnerstwie strategicznym. W marcu 2019 r. w Strasburgu zorganizowano [40. posiedzenie międzyparlamentarne](#).

STOSUNKI GOSPODARCZE UE-KANADA

[Kompleksowa umowa gospodarczo-handlowa](#) (CETA) jest wynikiem pozytywnych stosunków handlowych między UE a Kanadą w ostatnich dziesięciu latach. Znacznie poprawiła ona stosunki gospodarcze, handlowe i inwestycyjne między UE a Kanadą, otwierając rynki dla towarów, usług i inwestycji, w tym zamówień publicznych. CETA stwarza również możliwości zrównoważonego wzrostu i odzwierciedla wspólne wartości dzięki rozdziałowi dotyczącemu handlu i zrównoważonego rozwoju oraz [szerokiemu zakresowi dialogu](#), w tym regularnemu forum społeczeństwa obywatelskiego.

Tekst umowy został podpisany podczas szczytu UE-Kanada 30 października 2016 r., a Parlament zatwierdził go 15 lutego 2017 r. Tymczasowe stosowanie części wchodzących w zakres kompetencji UE rozpoczęło się 21 września 2017 r. CETA wejdzie w całości w życie po ratyfikacji przez wszystkie państwa członkowskie. W czerwcu 2020 r. [Luksemburg](#) stał się 14. państwem członkowskim, które ratyfikowało umowę.

CETA jest również pierwszą dwustronną umową gospodarczą zawartą przez UE, która zawiera specjalny system sądów ds. inwestycji (ICS), który służy rozstrzyganiu sporów między inwestorem a państwem. Ponieważ jest to innowacyjne rozwiązanie, a debata publiczna na jego temat wciąż trwa w wielu krajach, ICS znajdzie się

poza zakresem tymczasowego stosowania CETA. Ponadto CETA jasno określa prawo, na mocy którego rządy mogą przyjmować regulacje dla potrzeb publicznych w dziedzinie zdrowia publicznego, bezpieczeństwa, środowiska, moralności publicznej oraz ochrony socjalnej i ochrony konsumentów.

W pierwszym roku obowiązywania umowy [eksport do Kanady wzrósł o 7% w ujęciu ogólnym](#), a jeszcze lepsze wyniki odnotowano w branży maszyn oraz produktów farmaceutycznych i rolnych.

Zarówno Kanada, jak i UE zostały dotknięte nowymi taryfami celnymi USA na stal i aluminium, i podzielają opinię, że taryfy te nie są uzasadnione pod względem gospodarczym ani zgodne z zasadami WTO. W związku z tym UE i Kanada, wraz z innymi orędownikami handlu opartego na zasadach, zintensyfikowały swój dialog dotyczący kwestii handlowych.

W 2019 r. UE, z wynikiem stanowiącym 8,1% łącznej wartości kanadyjskiego importu i eksportu towarów, była trzecim co do wielkości partnerem handlowym Kanady (za USA i Chinami). W 2019 r. wartość eksportu towarów z UE do Kanady wyniosła 38,3 mld EUR, natomiast wartość importu towarów z Kanady do UE wyniosła 20,2 mld EUR. W 2019 r. Kanada zajmowała 12. miejsce wśród międzynarodowych partnerów handlowych UE. Maszyny, produkty mineralne, sprzęt transportowy i chemikalia znajdują się wśród głównych produktów będących przedmiotem handlu między oboma partnerami.

Stosunki między UE a Kanadą w zakresie handlu towarami w latach 2017-2019 (mld EUR)

Rok	Import towarów z Kanady do UE	Eksport towarów z UE do Kanady	Bilans UE (towary)
2017	18,2	32,2	+14,0
2018	19,5	35,2	+15,7
2019	20,7	38,3	+17,6

Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Handlu

Handel usługami jest istotną częścią stosunków handlowych UE-Kanada. W 2018 r. wartość eksportu usług z UE do Kanady wzrosła, osiągając wartość 19,6 mld EUR; wzrósł także import usług z Kanady do Unii, osiągając wartość 13,2 mld EUR. Transport, podróże, ubezpieczenia i komunikacja są przykładami usług będących często przedmiotem wymiany handlowej między UE a Kanadą.

Stosunki między UE a Kanadą w zakresie handlu usługami w latach 2016-2018 (mld EUR)

Rok	Import usług z Kanady do UE	Eksport usług z UE do Kanady	Bilans UE (usługi)
2016	10,2	15,6	+5,4
2017	11,3	16,9	+5,6
2018	13,5	19,6	+5,9

Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Handlu

Jeśli chodzi o bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ), UE i Kanada zainwestowały prawie równe kwoty. W 2018 r. wartość wychodzących BIZ UE w Kanadzie wyniosła 392,2 mld EUR. Z kolei wartość BIZ Kanady w UE wyniosła 397,3 mld EUR.

Wartość dwustronnych inwestycji UE-Kanada (mld EUR)

Rok	Wartość BIZ Kanady w UE	Wartość BIZ UE w Kanadzie	Bilans
2018	397,3	392,2	-5,1

Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Handlu

Tuula Turunen / Leon Peijnenburg
12/2020

